

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุปถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นในด้าน สภาพ ความต้องการ และปัญหา
เกี่ยวกับการจัดการด้านสื่อการสอน ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ของคณะทำงาน
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่อยู่ในเขตรอบในและ เขตรอบนอก
2. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นในด้าน สภาพ ความต้องการ และปัญหา
เกี่ยวกับการจัดการด้านสื่อการสอน ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ของครูผู้สอนที่
ใช้บริการจากศูนย์วิชาการที่อยู่ใน เขตรอบในและ เขตรอบนอก

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นในด้าน สภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการด้านสื่อ
การสอน ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ในจังหวัดพิษณุโลก ของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ใน เขตรอบในและ เขตรอบนอก
แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นในด้าน สภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ
ด้านสื่อการสอน ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ ในจังหวัดพิษณุโลก ของครูผู้สอนที่ใช้บริการจากศูนย์วิชาการ ที่อยู่ในเขตรอบในและ
เขตรอบนอกแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนที่ใช้บริการที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดพิษณุโลก โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท โดยแยกเป็นศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในเขตรอบในและเขตรอบนอก จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในเขตรอบใน อำเภอละ 1 ศูนย์ และเขตรอบนอก อำเภอละ 1 ศูนย์ รวมอำเภอละ 2 ศูนย์ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สุ่มได้จากกลุ่มโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 64 ศูนย์ โดยสุ่มจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในเขตรอบใน อำเภอละ 1 ศูนย์ และรอบนอกอำเภอละ 1 ศูนย์ จำนวน 9 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 18 ศูนย์ ในแต่ละศูนย์จะประกอบด้วยคณะทำงาน 10 คน จากระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 180 คน

1.2 กลุ่มครูผู้สอนที่ใช้บริการจากศูนย์วิชาการ สุ่มได้จากจำนวนครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4,721 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากจำนวนครูผู้สอนโรงเรียนละ 6 คน ที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน 678 คน จากโรงเรียน 113 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ไ้รวมทั้งสิ้น 858 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นทางด้าน สภาพ ปัญหา และความต้องการของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนที่ใช้บริการ ที่อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ที่เปิดสอนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งและรับคืนด้วยตนเอง โดยได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จาก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ประธานกลุ่ม/ครูใหญ่/อาจารย์ใหญ่ และครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 824 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 794 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการจัดการด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนที่ใช้บริการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอัตราส่วนวิกฤต และวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ ในด้านข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด ใช้สรุปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 794 คน โดยแยกเป็นกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการ 180 คน และกลุ่มครูผู้สอน 614 คน กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการ พบว่าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือเป็นเพศชายร้อยละ 50.6 กลุ่มครูผู้สอนพบว่าเป็นหญิงมากกว่าชาย คือเป็นเพศหญิงร้อยละ 56.5 และเมื่อทั้งสองเพศรวมกัน กลุ่มคณะทำงานมีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 53.9 กลุ่มครูผู้สอนอายุระหว่าง 25-34 ปี มีมากที่สุดร้อยละ 62.2 และวุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มคณะทำงานเป็นผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92.3 และกลุ่มครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษา ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.9 อายุราชการของกลุ่มคณะทำงานพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุราชการ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 กลุ่มครูผู้สอนมีอายุราชการ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.5 ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิชาการ กลุ่มคณะทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 81.1 ตำแหน่งในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการ กลุ่มคณะทำงานส่วนใหญ่เป็นครูวิชาการประจำกลุ่มประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 60.0 หน้าที่อื่น ๆ ที่รับผิดชอบของกลุ่มคณะทำงาน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนเฉพาะกลุ่มประสบการณ์คิดเป็นร้อยละ 59.4

2. สภาพการจัดการด้านการบริหารงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ในเรื่องที่พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และใส่ทัศนูปกรณ์อย่างมีระเบียบและเป็นระบบ การกำหนดระเบียบข้อบังคับในการยืม การกำหนดหน้าที่ และมอบงานฝ่ายต่าง ๆ แก่ คณะทำงานศูนย์วิชาการอย่างถูกต้องและชัดเจน การจัดทำทะเบียนรายการสื่อการสอนของ ศูนย์ที่มีอยู่และเผยแพร่ให้แก่ครูผู้สอนภายในกลุ่มอย่างทั่วถึง และการจัดงบประมาณของกลุ่ม โรงเรียนด้านสื่อการสอนแก่ศูนย์ เรื่องที่พบว่ายังไม่ได้จัดทำ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนสื่อการสอน จากศูนย์ต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสภาพการจัดการด้านการบริหารงานของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนรอบในและรอบนอก เป็นรายชื่อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ในบางประเด็น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์งานของศูนย์ฯ ต่อโรงเรียนภายในกลุ่ม การจัดทำทะเบียนรายการสื่อการสอนของศูนย์ที่มีอยู่และเผยแพร่ ให้แก่ครูผู้สอนภายในกลุ่ม อย่างทั่วถึง การจัดงบประมาณของกลุ่ม โรงเรียนด้านสื่อการสอนแก่ศูนย์

3. สภาพการจัดการด้านการบริหารงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนพบว่า กลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ในเรื่องที่พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ การจัดแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ ทำให้ได้รับความสะดวกในการติดต่อและใช้บริการ การจัดเก็บใส่ทัศนูปกรณ์และสื่อการสอน ได้อย่างมีระเบียบและเป็นระบบ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในเรื่องสภาพการจัดการด้านการบริหารงานของครู ผู้สอนกลุ่มโรงเรียนรอบในและรอบนอก เป็นรายชื่อพบว่า ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ศูนย์วิชาการสำรวจความต้องการด้านสื่อการสอนของครู ภายในกลุ่มโรงเรียนการจัดแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ ทำให้ได้รับความสะดวกในการติดต่อ และใช้ บริการการกำหนดระเบียบในการให้บริการอย่างชัดเจน เช่น บัตรยืมมีแบบฟอร์มการยืม การกำหนดหน้าที่ของบุคลากรเป็นฝ่ายต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ ในการให้บริการ การประชาสัมพันธ์ งานของศูนย์ให้แก่โรงเรียน การประสานงานและให้ความร่วมมือด้านสื่อการสอนแก่โรงเรียน

4. สภาพการจัดการด้านการผลิตและบริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนพบว่า กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง ยกเว้นในเรื่องที่พบว่าอยู่ใน เกณฑ์ดี ได้แก่ การเผยแพร่สื่อการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม การบริการให้ยืมสื่อการสอน

แก่โรงเรียนภายในกลุ่ม การตรวจสอบความเรียบร้อยของสื่อการสอน

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ สภาพการจัดการด้านการผลิตและบริการ ของกลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอก เป็นรายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มคณะทำงานรอบใน อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนกลุ่มคณะทำงานรอบนอกส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง และพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในบางประเด็นได้แก่ การเผยแพร่สื่อการสอนแก่ โรงเรียนภายในกลุ่ม การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านสื่อการสอนให้แก่ครูภายในกลุ่ม เช่น จัดฝึกอบรม การบริการให้ยืมสื่อการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม

5. สภาพการจัดการด้านการผลิตและบริการของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนพบว่า กลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง ยกเว้นในเรื่องที่พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ ศูนย์วิชาการจัดบริการเผยแพร่สื่อการสอนแก่โรงเรียนของท่าน และศูนย์วิชาการจัดทำเอกสารของ ศูนย์ฯ เผยแพร่งานด้านต่าง ๆ ของศูนย์ฯ แก่โรงเรียนของท่าน

และ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ สภาพการจัดการด้านการผลิตและบริการ ของกลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอก เป็นรายชื่อพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มครูผู้สอนรอบในอยู่ใน เกณฑ์ดี ส่วนกลุ่มครูผู้สอนรอบนอกส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง และพบว่ามี ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในบางประเด็นได้แก่ ศูนย์วิชาการผลิตและจัดบริการสื่อการสอน ได้สอดคล้องกับหลักการ ศูนย์วิชาการจัดบริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ และสื่อการสอนแก่โรงเรียนของท่าน ศูนย์วิชาการจัดบริการเผยแพร่สื่อการสอนแก่โรงเรียน ของท่าน และศูนย์วิชาการมีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในโรงเรียนของท่าน

6. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มคณะทำงาน ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ในเรื่องที่มีปัญหาอยู่ในระดับ มาก ได้แก่ ปริมาณวัสดุ ครุภัณฑ์ประจำศูนย์ที่จำเป็น เงินกู้ ฯลฯ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของกลุ่มคณะทำงานรอบใน และรอบนอกเป็นรายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มคณะทำงานรอบในมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มคณะทำงานรอบนอกพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และพบว่าส่วนใหญ่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ปริมาณวัสดุครุภัณฑ์ประจำศูนย์ที่จำเป็น เช่น วัสดุ วัสดุ ความสะดวก ระยะทางในการเดินทางไปยังโรงเรียนภายในกลุ่ม ยานพาหนะ

ในการเดินทางไปยังโรงเรียนภายในกลุ่ม การประสานงานระหว่างศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนกับศูนย์วิชาการจังหวัด การประสานงานระหว่างศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ
ที่อยู่ใกล้เคียง และการประสานงานระหว่างศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนกับโรงเรียนต่าง ๆ
ภายในกลุ่ม

7. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนพบว่า กลุ่มครูผู้สอนที่ใช้
บริการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัญหาการบริหารของกลุ่ม ครูผู้สอนรอบใน
และรอบนอก เป็นรายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มครูผู้สอนรอบใน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
ส่วนกลุ่มครูผู้สอนรอบนอก พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และพบว่า มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกประเด็น ได้แก่สถานที่ตั้งศูนย์ที่ท่านใช้บริการ ความสะดวกใน
การเดินทางมายังโรงเรียนของท่าน และการประสานงานระหว่างศูนย์กับโรงเรียนภายในกลุ่ม

8. ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของกลุ่มคณะทำงาน
ศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาอาคารสถานที่คับแคบ และเมื่อพิจารณา
กลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอก พบว่า มีปัญหาที่แตกต่างกัน โดยพบว่า กลุ่มคณะทำงาน
รอบใน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านอาคารสถานที่ ส่วนกลุ่มคณะทำงานรอบนอกพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา
ด้านอาคารสถานที่คับแคบ

9. ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของกลุ่มครูผู้สอนที่ใช้
บริการพบว่าส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านไม่ปลอดภัยจากการโจรกรรม และเมื่อพิจารณากลุ่ม
ครูผู้สอนรอบใน และรอบนอกพบว่า มีปัญหาที่แตกต่างกัน โดยพบว่ากลุ่มครูผู้สอนรอบในส่วนใหญ่
มีปัญหาเกี่ยวกับไม่ปลอดภัยจากการโจรกรรม ส่วนกลุ่มครูผู้สอนรอบนอกพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา
เกี่ยวกับอาคารสถานที่คับแคบ

10. ปัญหาด้านการผลิตและบริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของคณะทำงาน
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยรวม พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น
ในเรื่องที่พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์ความรู้ใน
การผลิตสื่อการสอนของครูผู้สอน ความรู้ในการใช้สื่อการสอนบางชนิดของครูผู้สอน เช่น
เครื่องฉายสไลด์

และ เมื่อพิจารณา เปรียบ เทียบปัญหาด้านการผลิตและบริการของกลุ่มคณะทำงาน ศูนย์วิชาการรอบในและรอบนอก พบว่า ส่วนใหญ่ กลุ่มคณะทำงานรอบในมีปัญหาคอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนกลุ่มคณะทำงานรอบนอกพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาคอยู่ในระดับมาก และพบว่ามีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในบางประเด็น ได้แก่การให้ยืมสื่อการสอนหมุนเวียน ภายในกลุ่มโรงเรียน การใช้สื่อการสอนประเภทที่ต้องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องฉายสไลด์ของ โรงเรียนภายในกลุ่ม การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานด้านต่าง ๆ ของศูนย์ งบประมาณในการ ค่าเนื้องานของศูนย์ การปฏิบัติตามระเบียบในการให้บริการ เช่น การส่งคืนสื่อการสอน ตามกำหนด และความรู้ในการผลิตสื่อการสอนของครูผู้สอน

11. ปัญหาด้านการผลิตและบริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของกลุ่มครูผู้สอน ที่ให้บริการ โดยรวมพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาคอยู่ในระดับปานกลาง

และ เมื่อพิจารณา เปรียบ เทียบปัญหาด้านการผลิตและบริการของกลุ่มครูผู้สอน รอบในและรอบนอก พบว่า มีความแตกต่างกัน และพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มครูผู้สอนรอบในมีปัญหา ในระดับปานกลาง ยกเว้นเรื่องความรู้ในการผลิตสื่อการสอนพบว่า มีปัญหาในระดับมาก ส่วนกลุ่มครูผู้สอนรอบนอก พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับมาก และพบว่ากลุ่มครูผู้สอนรอบใน และรอบนอกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แทบทุกประเด็น ได้แก่ ปริมาณ วัสดุทัศนูปกรณ์ และสื่อการสอนต่าง ๆ ภายในศูนย์ การให้ยืมสื่อการสอนหมุนเวียนภายในกลุ่ม ความรู้ความสามารถของคณะทำงานภายในศูนย์ ในการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ สื่อการสอน เช่น การใช้สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนประเภทที่ต้องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่อง ฉายสไลด์ภายในโรงเรียนของท่าน ความสะดวกในการให้บริการในด้านต่าง ๆ ของคณะ ทำงานภายในศูนย์ การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายการสื่อการสอนภายในศูนย์ การแจ้งข้อมูล เกี่ยวกับระเบียบวิธีการให้บริการจากศูนย์ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานด้านต่าง ๆ ของศูนย์ งบประมาณในการค่าเนื้องานของศูนย์ ความสะดวกเกี่ยวกับระยะทางในการใช้ บริการยืมและคืนสื่อการสอนจากศูนย์ ยานพาหนะในการเดินทางและการเคลื่อนย้ายสื่อ การสอน เครื่องมือและวัสดุสิ้นเปลืองในการผลิตสื่อการสอน และการสนับสนุนจากผู้บังคับ บัญชาให้เข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอน

12. ความต้องการด้านกิจกรรมหรือลักษณะงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยรวม พบว่ามีความต้องการในระดับมาก

ทุกรายการ

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความต้องการด้านกิจกรรมหรือลักษณะงานของคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบในและรอบนอก พบว่าส่วนใหญ่ทั้งคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบในและรอบนอกมีความต้องการในระดับมากแทบทุกรายการ และพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มการทำงานรอบในและรอบนอก ในด้านความต้องการด้านกิจกรรมหรือลักษณะงาน ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นบางประเด็นที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ที่ตั้งศูนย์วิชาการควรมีพื้นที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม และจัดให้มีบุคลากรในการดำเนินงานของศูนย์เพิ่มมากขึ้น

13. ความต้องการด้านกิจกรรมหรือลักษณะงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของกลุ่มครูผู้สอนที่ใช้บริการ โดยรวมพบว่า มีความต้องการในระดับมากทุกรายการ

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความต้องการด้านกิจกรรมหรือลักษณะงานของครูผู้สอนรอบในและรอบนอก พบว่า มีความแตกต่างกันและกลุ่มครูผู้สอนรอบนอก พบว่าส่วนใหญ่ มีความต้องการในระดับมากแทบทุกรายการ ส่วนกลุ่มครูผู้สอนระบบนอก พบว่ามีความต้องการในระดับมากทุกรายการ และพบว่า กลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอกแทบทุกรายการไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ จัดให้มีการเยี่ยมชม และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูผู้สอนกับคณะทำงานของศูนย์ และจัดให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานของศูนย์

14. สภาพเกี่ยวกับสื่อการสอนของศูนย์วิชาการของกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มคณะทำงานรอบในมีสื่อการสอนประเภทวัสดุ ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์มากที่สุด ส่วนกลุ่มคณะทำงานรอบนอกมีสื่อการสอนที่พบมากที่สุด เป็นประเภทวัสดุ ได้แก่ แผ่นสไลด์ และที่พบน้อยที่สุดทั้งกลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอกเป็นประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ ที่เกี่ยวกับห้องปฏิบัติการ สไลด์ทัศนศึกษา พบว่า ทั้งกลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอกมีอยู่น้อยมาก สื่อการสอนที่พบว่าไม่มีเลยทั้งกลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอก ประเภทวัสดุ ได้แก่ फिल्मสตริป फिल्मภาพยนตร์ ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายฟิล์มลูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องถ่ายภาพเอกซาร และเครื่องปรุกระดาษไข

15. สภาพเกี่ยวกับสื่อการสอนของครูผู้สอนที่ใช้บริการ พบว่า กลุ่มครูผู้สอน

รอบในและรอบนอกที่พบมากที่สุด เป็นประเภทวัสดุได้แก่ ภาพประกอบการสอน และที่พบน้อยที่สุด กลุ่มครูผู้สอนรอบในพบว่า เป็นประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ กลุ่มครูผู้สอนรอบนอก พบว่า เป็นประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทางสัตวศาสตร์ พบว่า ทั้งกลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอกมีอยู่น้อยมาก สื่อการสอนที่พบว่าไม่มีเลย ทั้งกลุ่มผู้สอนรอบในและรอบนอก ประเภทวัสดุ ได้แก่ फिल्मสตริป फिल्मภาพยนตร์ ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉาย फिल्मสตริป เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายฟิล์มลึบ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องถ่ายภาพเอกสาร เครื่องปรุกระดาษไข

16. สภาพความต้องการด้านสื่อการสอนของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการส่วนใหญ่อยู่ในความต้องการด้านสื่อการสอนในระดับมาก ทั้งประเภทวัสดุ ประเภทอุปกรณ์ และห้องปฏิบัติการทางสัตวศาสตร์

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสภาพความต้องการด้านสื่อการสอนของคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบในและรอบนอก เป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอกมีความต้องการในระดับมาก และส่วนใหญ่พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ที่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในบางประเด็นที่เป็นสื่อการสอนประเภทวัสดุ ได้แก่ ของจริง ชุดการสอน บทเรียนโปรแกรม และเทปโทรทัศน์ ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องปรุกระดาษไข

17. สภาพความต้องการด้านสื่อการสอนของครูผู้สอนที่ให้บริการ พบว่า กลุ่มครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความต้องการด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งประเภทวัสดุ ประเภทอุปกรณ์ และห้องปฏิบัติการทางสัตวศาสตร์

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสภาพความต้องการด้านสื่อการสอนของครูผู้สอนรอบในและรอบนอกเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอกมีความต้องการในระดับมาก และส่วนใหญ่พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และพบว่าที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในบางประเด็น ที่เป็นสื่อการสอนประเภทวัสดุ พบเพียงประเด็นเดียวได้แก่ บทเรียนโปรแกรม และประเภทอุปกรณ์พบเพียงประเด็นเดียว ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง

18. ความคิดเห็นของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับความสำคัญ

และประโยชน์ของศูนย์วิชาการ พบว่า ส่วนใหญ่ทั้งคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบในและรอบนอก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน รองลงมาได้แก่ ระดับปานกลาง และที่พบว่ามี ความคิดเห็นในระดับน้อย เป็นกลุ่มคณะทำงานรอบนอกเพียงจำนวน 5 คน

19. ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ใช้บริการ เกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ทั้งครูผู้สอนรอบในและรอบนอก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน รองลงมาได้แก่ ระดับปานกลาง และน้อยตามลำดับ

20. ความคิดเห็นของคณะทำงานศูนย์วิชาการเกี่ยวกับเกณฑ์ประเมินการดำเนินงาน ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่ แตกต่างกัน โดยกลุ่มคณะทำงานรอบใน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนกลุ่มคณะ ทำงานรอบนอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง

21. ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ใช้บริการเกี่ยวกับเกณฑ์ประเมินการดำเนินงาน ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่ แตกต่างกันโดยกลุ่มครูผู้สอนรอบใน พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนกลุ่มครู ผู้สอนรอบนอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านสภาพการจัดการเกี่ยวกับการบริหารงาน การผลิต และบริการ

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนรอบในและ รอบนอก มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่ แตกต่างกัน โดยกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบในส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดการด้าน ต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งพบว่า สอดคล้องกับกลุ่มครูผู้สอนรอบในที่พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการอยู่ในเกณฑ์ดี เช่นเดียวกัน ส่วนกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบนอก ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับกลุ่มครูผู้สอนรอบนอก ที่มีความ คิดเห็นว่าการจัดการด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงเช่นเดียวกัน สรุป ได้ว่า ความคิดเห็นของกลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นแตกต่างกัน กลุ่มครู ผู้สอนรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประเด็นที่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด และควรจะนำมาอภิปราย ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับการวางแผนงาน การรายงานและการประชาสัมพันธ์งานของศูนย์วิชาการแก่ โรงเรียนภายในกลุ่ม สิ่งที่พบว่ามีผลต่อการสภาพการจัดการด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการ รอบในและรอบนอก ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ดังเช่น ผลการวิจัยของ สำนักงานการประม ศึกษ อําเภอไชยา (2526: 3-4) พบว่า โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดเล็กกระจายอยู่ตามชนบท การจัดกลุ่มโรงเรียนอาศัยสภาพทางภูมิศาสตร์เป็น เครื่องชี้ จึงทำให้สภาพแวดล้อมของกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกัน ข้าราชการครูส่วนมากมัก อาศัยอยู่ในตัวเมือง สภาพการบริหารงานส่งผลไปเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานดีพอสมควร ทำให้มีผลดีต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ และอีกประเด็นหนึ่ง ได้แก่ รูปแบบของโรงเรียน ประถมศึกษา ซึ่ง เกียรติ อัมพรายน และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 29) ได้วิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ที่มีขนาดเล็ก มีสภาพไม่เหมาะสม ในด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารงาน งบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา อาคารพัสดุครุภัณฑ์ ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ผลผลิตทางการศึกษา ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ เหมาะสม และไม่ทัดเทียมกัน นอกจากนี้ จากรายงานผลการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพ ของการประถมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย (2527: 2) ได้ทำการศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2522 พบว่า ลักษณะของ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงโดยเฉลี่ยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และเป็นโรงเรียนที่ ตั้งอยู่ในท้องที่เจริญ เช่น ใกล้อําเภอ การติดต่อโดยไปรษณีย์ ทำได้สะดวก นักเรียนและครู เดินทางมาโรงเรียนได้สะดวกและหลายวิธี และสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในเขตใกล้อําเภอ ดีกว่าโรงเรียนที่อยู่ไกลอําเภอ และจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชน ในทัศนะ ของครูใหญ่พบว่า ระยะทางจากที่ตั้งโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงดังกล่าวถึงตัวอําเภอโดยเฉลี่ย มีค่า 7.92 กิโลเมตร

จากประเด็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการที่มีผล ทำให้เกิดความแตกต่างกัน และส่งผลต่อการดำเนินงานของคณะทำงานและครูที่อยู่ในเขต รอบในและคณะทำงานและครูที่อยู่ในเขตรอบนอก ซึ่งได้แก่ ความสะดวกในการเดินทางไป ยังโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มของคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบในไม่เป็นปัญหา เนื่องจาก ระยะทางของโรงเรียนแต่ละแห่งอยู่ไม่ไกลกันมาก และเส้นทางคมนาคมสะดวก ไม่เป็นปัญหา

ในฤดูฝน และมีความพร้อมในทางวิชาการดีกว่า เนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากผู้บริหาร ด้านงบประมาณพบว่าไม่ใช่ปัญหาสำคัญในการดำเนินงาน ซึ่งพบว่า ตรงข้ามกับคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนรอบนอกและกลุ่มครูผู้สอนรอบนอก

2. ด้านปัญหาในการจัดการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนรอบในและรอบนอก มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และกลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบใน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มครูผู้สอนรอบในที่พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกัน ส่วนกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบนอก ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการจัดการอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่า สอดคล้องกับกลุ่มครูผู้สอนรอบนอกที่มีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการจัดการอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน สรุปได้ว่า ความคิดเห็นของกลุ่มคณะทำงานรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน กลุ่มครูผู้สอนรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประเด็นที่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด และจะนำมาอภิปราย ได้แก่ เรื่องปัญหาเกี่ยวกับความสะดวก ระยะทางในการเดินทางไปยังโรงเรียนภายในกลุ่ม การประสานงานระหว่างศูนย์กับโรงเรียนภายในกลุ่ม ด้านอาคารสถานที่ ซึ่งมีผลเป็นอย่างไรต่อการให้บริการสื่อการสอน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่พบเกี่ยวกับปัญหาด้านความสะดวก ระยะทางในการเดินทางไปยังโรงเรียนภายในกลุ่ม การประสานงานระหว่างศูนย์กับโรงเรียนภายในกลุ่ม ซึ่งพบว่า กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบนอกมีปัญหาด้านการให้บริการด้านสื่อการสอนแก่ครูผู้สอนรอบนอกเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก (2523: 65-67) พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก มีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยเฉพาะระหว่างโรงเรียนในเมืองกับชนบท นับตั้งแต่สภาพอาคารเรียน ห้องเรียน การจัดสรร อุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โรงเรียนเขตในเมืองไม่มีปัญหาด้านระยะทางในการเดินทางไป

ยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ภายในกลุ่มเดียวกัน มีการประสานงานได้เป็นอย่างดี ระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มเดียวกัน ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบท สภาพภูมิศาสตร์ และเส้นทางคมนาคม เช่น แม่น้ำ ภูเขา ถนนไม่ดี เป็นปัญหาสำคัญของการประสานงานและเดินทางไปยังโรงเรียนภายในกลุ่ม การเดินทางมาทำการสอนของครู การมาเรียนของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เช่น การให้บริการด้านยืมและคืนสื่อการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานด้านต่าง ๆ ของศูนย์ การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายการสื่อการสอน และข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวิธีการใช้บริการจากศูนย์ ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนรอบนอก และครูผู้สอนรอบนอกมีปัญหาที่มาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนรอบนอกและครูผู้สอนรอบนอก ได้แก่ ปริมาณวัสดุทัศนูปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ ภายในศูนย์และภายในโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโรงเรียนรอบนอก ซึ่งมีความขาดแคลนมาก โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพร ลพอุทัย (2529: 4) ที่พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาขาดแคลนสื่อการสอน และ วันชัย ศุภนคร (2523: 20-21) ได้วิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขาดแคลนสื่อการสอน เนื่องจากทำสื่อการสอนไม่เป็นและไม่มีเวลาทำ ประสงค์ เปนะนาม (2523: ข) ได้วิจัยพบว่า สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษามีน้อยเกินไป นอกจากนี้ สุทธศรี ศรี (2523: จ) ได้วิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนชนบทมีปัญหาเกี่ยวกับทางโรงเรียนมีสื่อการสอนไม่พอเพียงกับความต้องการ เมื่อเกิดปัญหาความขาดแคลนสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนรอบนอก และครูผู้สอนรอบนอก แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ให้หมดไปได้ เนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งงบประมาณด้านสื่อการสอน ได้รับอย่างจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ประสงค์ เปนะนาม (2523: 88) ที่พบว่า ในการพิจารณางบประมาณด้านสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษาเป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้บริหารการศึกษา ทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ทั้งนี้เพราะงบประมาณมีจำกัด และเมื่อพิจารณาถึงสภาพของครูผู้สอนโดยทั่วไปในเขตรอบนอกของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ห่างไกลความเจริญ สภาพที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่การคมนาคมไม่สะดวก โดยเฉพาะในฤดูฝน ครูส่วนใหญ่จึงนิยมพักในตัวเมืองหรือในอำเภอ แล้วเดินทางไปสอนโดยเข้าไปเย็นกลับ ทำให้เหน็ดเหนื่อยและเสียเวลาจากการเดินทาง ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน และสื่อการสอนบางส่วน ครูผู้สอนต้อง

ร่วมกันบริจาคเงินส่วนตัวเพื่อจัดหาวัสดุต่าง ๆ มาผลิตสื่อการสอนใช้เอง เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ในชนบทมีฐานะค่อนข้างยากจน ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพไม่สามารถจะให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการบริจาคทุนทรัพย์เพื่อการจัดหาสื่อการสอนหรือบริจาคสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนได้ และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาการขาดความรู้ด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน และปัญหาสุดท้ายที่นับว่าเป็นปัญหาต่อการใช้สื่อการสอนที่ต้องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เป็นต้น เนื่องจากพบว่าโรงเรียนที่อยู่ในเขตรอบนอกหรือเขตชนบทหลายแห่งยังไม่มีไฟฟ้าใช้จึงไม่สามารถใช้สื่อการสอนที่ต้องใช้ไฟฟ้าในการเรียนการสอนได้

จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ทางสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ควรจะศึกษาปัญหาในด้านสื่อการสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการอย่างละเอียด เพื่อจะได้หาทางแก้ปัญหาดังกล่าวให้หมดไปหรือน้อยลง เช่น การจัดอบรมด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้แก่ครูทุกระดับชั้น ควรแจกจ่ายสื่อการสอนให้แก่ศูนย์วิชาการหรือโรงเรียนที่ขาดแคลนสื่อการสอน ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการสอนหมุนเวียน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือด้านสื่อการสอนตามศูนย์วิชาการและโรงเรียนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ และให้ครูสามารถนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประหยัด เป็นต้น

3. ด้านความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรม ลักษณะงาน และสื่อการสอน

จากผลการวิจัยพบว่าทั้งกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนรอบในและรอบนอก กลุ่มครูผู้สอนที่ใช้บริการจากศูนย์วิชาการที่อยู่รอบในและรอบนอก มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องที่ตั้งศูนย์วิชาการ และเรื่องบุคลากรในการดำเนินงานที่พบแตกต่างกัน จากผลการวิจัยในเรื่องความต้องการดังกล่าว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งจากผลการวิจัยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานนี้จึงเป็นข้อที่ควรจะนำมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

จากการวิจัยพบว่า ความต้องการด้านกิจกรรมหรือลักษณะงาน ทั้งของคณะ

ทำงานศูนย์วิชาการรอบในและรอบนอก ครูผู้สอนรอบในและรอบนอก มีความต้องการในระดับมากเหมือนกันทุกรายการ ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ บุคลากร ในการดำเนินงาน ความรู้ทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสื่อการสอน การเยี่ยมชมและแลกเปลี่ยนความรู้จากคณะทำงานศูนย์วิชาการต่าง ๆ การจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้น การสนับสนุนและกำลังใจจากผู้บังคับบัญชา จะพบว่า เรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นความต้องการพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินการของศูนย์วิชาการและต่อครูผู้สอน ทั้งที่อยู่รอบในและรอบนอก ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ขอสนับสนุน หรือส่งผลให้การดำเนินงานของคณะทำงานบังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ จากการวิจัยพบว่าสภาพของการดำเนินงานของศูนย์วิชาการอยู่ในระหว่างการเริ่มต้น ดังนั้น จึงไม่สามารถที่จะให้บริการด้านต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียนภายในกลุ่มได้อย่างเต็มที่ ทั้งคณะทำงานรอบในและรอบนอก จึงทำให้มีความต้องการในด้านต่าง ๆ มากขึ้นเดียวกัน

ในด้านที่เกี่ยวกับสื่อการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการรอบในและรอบนอก กลุ่มครูผู้สอนที่ใช้บริการรอบในและรอบนอกมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ในด้านสื่อการสอนที่ศูนย์วิชาการและโรงเรียนต่าง ๆ มีใช้ และที่ยังไม่มีใช้ โดยพบว่า ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนแต่ละแห่ง และโรงเรียนแต่ละแห่งจะมีสื่อการสอนประเภทเดียวกันแทบทั้งสิ้น แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของปริมาณของสื่อการสอนต่าง ๆ พบว่า ยังมีปริมาณไม่มากพอที่จะสนับสนุนแก่ครูผู้สอนได้อย่างทั่วถึง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปริมาณสื่อการสอนไม่เพียงพอ พบว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความขาดแคลนด้านงบประมาณ และด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีสภาพคล้ายคลึงกัน ความคิดเห็นจึงคล้ายตามกัน และมีผลทำให้ความต้องการคล้ายตามกันไป ด้วย จากการศึกษาเอกสาร หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และคู่มือการทำ การใช้ การรักษาอุปกรณ์การสอน (กรมวิชาการ, 2521: 1) พบว่า กระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถที่จะจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง และเพียงพอ บางส่วนจึงได้มอบให้ครูผู้สอนเป็นผู้จัดหาและผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้จากคู่มือ ที่ทางกระทรวงได้จัดทำขึ้นเดือน มีนาคม 2524 ชื่อว่า "คู่มือ การทำ การใช้ และการรักษาอุปกรณ์การสอน" และจะเป็นการสะดวกแก่ครู ได้คิดสร้างเอง คัดแปลงให้เหมาะสมตามลักษณะของเนื้อหาต่าง ๆ แต่ปัญหาด้านสื่อการสอนของครูยังประสบปัญหาที่เกิดขึ้นหลายประการ ได้แก่ การขาดแคลนวัสดุ

สิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิตสื่อการสอน เช่น กระดาษสี กระดาษแก้ว สีชนิดต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการสร้างสื่อการสอน ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดหา จัดทำสื่อการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ยังมีน้อยไม่พอกับความต้องการ และอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญได้แก่ ครูยังไม่ได้รับการอบรมอย่างแพร่หลาย เกี่ยวกับการใช้ การทำ และการบำรุงรักษาสื่อการสอนต่าง ๆ ที่สามารถนำวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุท้องถิ่น นำมาสร้างสื่อการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีผสมผสานใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มีงานวิจัยที่สนับสนุนในเรื่องดังกล่าวได้แก่ พัทธรา อิกนิพันธ์ (2523) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครุระดับประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก และพบว่าในด้านที่เกี่ยวกับสื่อการสอน ปัญหาและอุปสรรคที่ครูพบมากคือ ขาดผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิต การไว้สื่อการสอน ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน และเสนอแนะให้จัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิทย์ อัดโสภณ (2523) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูโรงเรียนโครงการฝึกสอน วิทยาลัยครูเชียงรายพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อการสอน งบประมาณ และผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะแนะนำการใช้และผลิตสื่อการสอนแก่ครูในโรงเรียน ครูส่วนมากใช้สื่อการสอนไม่เป็น และครูมีจำนวนชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาเตรียมสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่เน้นความสำคัญและประโยชน์ของสื่อการสอน และเห็นควรให้มีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาขึ้นในโรงเรียน นอกจากนี้ ประสงค์ เบนะนาม (2523) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้เงินส่วนตัวซื้อสื่อการสอนและวัสดุในการผลิตสื่อการสอน สื่อการสอนของครูมีน้อย และไม่มีแหล่งบริการสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่ต้องการความรู้ในเรื่องการผลิตสื่อการสอน จากวัสดุเหลือใช้และวัสดุในท้องถิ่น เป็นต้น

ส่วนในด้านประโยชน์จากการจัดตั้งศูนย์วิชาการ โดยส่วนรวมที่พบว่า ทั้งกลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการ และกลุ่มครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ามีประโยชน์ในระดับมาก แสดงว่า ทั้งคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน เห็นประโยชน์และความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์วิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดพิษณุโลก ทั้งที่กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการพัฒนา และปรับสภาพให้เหมาะสมต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ อยู่ขณะนี้ และคาดว่าในระยะต่อไป ศูนย์วิชาการระดับกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดพิษณุโลก

คงจะพัฒนารูปแบบวิธีการได้ดียิ่งขึ้นต่อไป และมีความพร้อมในด้านการให้บริการแก่โรงเรียน
ภายในกลุ่มมากกว่าในขณะนี้ และสามารถที่จะช่วยสนับสนุนด้านวิชาการและสื่อการสอนแก่
ครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการด้านสื่อการสอน
ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ปรากฏว่า ทั้งคณะทำงานศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนมีความต้องการที่เกี่ยวกับสื่อการสอนในระดับมากทุกด้าน
ทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และห้องปฏิบัติการทางโสตทัศนศึกษา ในด้านปัญหาต่าง ๆ
ที่พบ โดยทั่วไปจะพบปัญหาในด้าน ระยะทาง และ ความไม่สะดวกในการติดต่อประสานงาน
ระหว่างศูนย์วิชาการและโรงเรียนภายในกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่า คณะทำงานในศูนย์วิชาการ
กลุ่มโรงเรียนรอบนอกและครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนรอบนอกยังขาดแคลนสื่อการสอนในระดับมาก
ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะ
แนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการบริหารงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริมในด้านความรู้ ทักษะในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสื่อการสอน
เช่น การจัดทำ การผลิต การบำรุงรักษา และการซ่อมแซม โดยคำนึงถึงด้านความประหยัด
และเกิดประโยชน์อย่างสูงต่อการนำไปใช้ สื่อการสอนบางชนิด คณะทำงานศูนย์วิชาการหรือ
ครูผู้สอนสามารถที่จะผลิตและใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าได้รับการสนับสนุน
และส่งเสริมในด้านความรู้ ที่เกี่ยวกับสื่อการสอนอย่างถูกต้อง เช่น การคิดค้น ประดิษฐ์ สื่อ
การสอนจากวัสดุขุดในท้องถิ่น เป็นต้น จะเป็นการส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์วิชาการ
กลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการแก่คณะทำงานศูนย์วิชาการ
และครูผู้สอนทั้ง 6 กลุ่มประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีสอน กิจกรรมการเรียน
การสอน สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า
คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน มีความต้องการในด้านความรู้ เช่นเดียวกับ
กับด้านสื่อการสอน

3. ควรมีการนิเทศและติดตามผล การดำเนินงานของคณะทำงาน ศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนและด้านการสอนของครูผู้สอนเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในด้านต่างๆ ของคณะทำงาน และของครูผู้สอน และหาทางแก้ปัญหา หรือจัดดำเนินการหรือให้คำแนะนำ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

4. ควรเปิดโอกาสให้คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนได้มี โอกาสศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการด้านสื่อการสอน ของศูนย์วิชาการอื่น ๆ หรือหน่วยงาน ที่จัดตั้งศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ได้รับการพัฒนาหรือเป็นตัวอย่งที่ดี

5. ควรจัดหาเอกสารทางวิชาการสำหรับการค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่จะช่วย ให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุหลักการที่วางไว้

6. ควรมีการประเมินผลโครงการ หรือทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพการ ดำเนินงานของศูนย์วิชาการระดับกลุ่มโรงเรียนเป็นระยะเช่น หลังดำเนินการจัดตั้ง 1 ปี หรือ 2 ปี เป็นต้น เพื่อศึกษาแนวทางและพัฒนาารูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

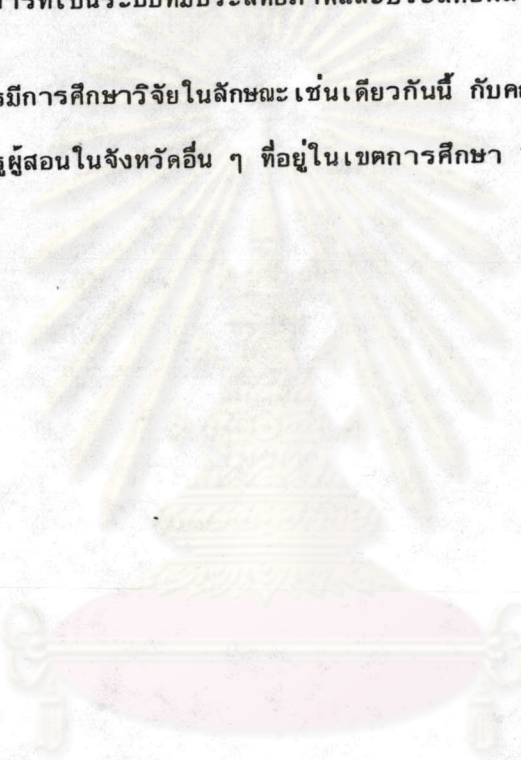
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบสอบถาม การวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการใช้ วิธีการอื่น ๆ ประกอบในการทำวิจัยเช่นใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และเข้าไปศึกษาการปฏิบัติงาน ของคณะทำงานศูนย์วิชาการ โดยใช้เวลาพอสมควร แต่ก็จะได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นสูงกว่าการใช้แบบสอบถามแต่เพียงอย่างเดียว

2. ควรขยายขอบเขตของกลุ่มประชากร โดยขยายกลุ่มประชากรถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการระดับกลุ่มโรงเรียน เช่น คณะบริหารงานศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน ศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากร เหล่านี้ จะทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่อศึกษาผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

4. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงสภาพความต้องการทางด้านสื่อการสอนของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ที่สอนให้ละเอียดยิ่งขึ้น
5. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัญหาในด้านการดำเนินงานทางด้านต่าง ๆ ของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนให้ละเอียดยิ่งขึ้น
6. ควรมีการศึกษา วิจัยถึงรูปแบบการทำงานของคณะบริหารงานศูนย์วิชาการและคณะทำงานศูนย์วิชาการที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
7. ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ กับคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนในจังหวัดอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตการศึกษา 7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย